

Hoe goed zijn die schakers uit Nieuw-Zeeland eigenlijk? Ik keek naar de uitslagen van de schaakolympiades sinds het jaar 2000: 87, 87, 84, 91, 97, 91, 97, 98, 95, 87. Stabiel maar niet geweldig. Een plekje ergens op de helft. Versterking is welkom. Emigreren naar Nieuw-Zeeland lijkt mij voor een grootmeester of meester die ook weleens aan een schaakolympiade mee wil doen en het in eigen land, Nederland bijvoorbeeld, niet lukt een idee dat de moeite van het overwegen waard is. Wie durft de reis naar het land van de krijgsvreemde Maori's aan?

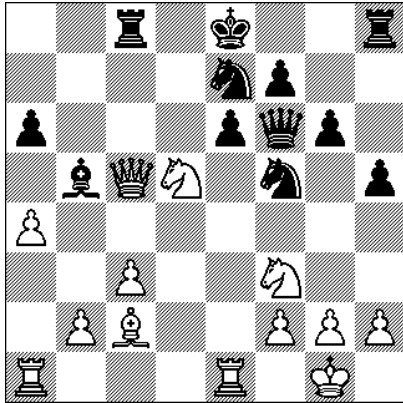

De ontdekking van Nieuw-Zeeland (Maori: Aotearoa) door Abel Tasman in 1642.

Een schaakmeester die deze stap naar Nieuw-Zeeland aan durfde was Ortvin Sarapu (1924-1999) uit Estland. Tijdens een toernooi in Oldenburg, Duitsland, in 1949 suggereerde de Nieuw-Zeelander Robert Wade hem dat zijn geboorteland een goede plek voor iemand zoals Sarapu, die weg wilde uit het door de oorlog verwoeste Europa, was. Sarapu volgde de raad van Wade op en arriveerde in 1950 met de boot in Wellington, de hoofdstad van Nieuw-Zeeland. Niet minder dan twintig keer won hij het schaakkampioenschap van zijn nieuwe land waar vele schakers zich aan zijn niveau optrokken. In 1966 benoemde de FIDE hem tot IM. Tussen 1972 en 1992 vertegenwoordigde hij Nieuw-Zeeland tien keer op een schaakolympiade. Ik maakte kennis met Ortvin Sarapu toen hij deelnam aan het Sousse Interzonal Tournament in 1967. Zijn score hield niet over maar hij smaakte het genoeg de degens te kunnen kruisen met Bobby Fischer, die het toernooi de rug toekeerde, en Bent Larsen, die het toernooi won.

De reeds genoemde Nieuw-Zeelander Robert Wade (1921-2008) emigreerde in omgekeerde richting. Na drie keer het kampioenschap van Nieuw-Zeeland gewonnen te hebben ging Wade op zoek naar sterkere tegenstanders die hij in Europa vond. Wade naturaliseerde tot Engelsman en nam voor zijn nieuwe land tussen 1954 en 1972 zes keer aan een schaakolympiade deel. De FIDE benoemde hem in 1950 tot IM. Vooral ook vanwege zijn enorme schaakbibliotheek genoot Robert Wade grote bekendheid in de schaakwereld.

De enige grootmeester die afkomstig is uit Nieuw-Zeeland is Murray Chandler (1960 - heden). In 1977 werd hij IM en in 1983 IGM. Begin jaren tachtig verhuisde hij naar Engeland dat hij met veel succes op diverse schaakolympiades representeerde. Hij is een voortreffelijke teamspeler. Tijdens de schaakolympiades van Thessaloniki 1984 en 1988 en die van Dubai 1986 eindigde Engeland op de tweede plaats en tijdens die van Novi Sad 1990 werd Engeland derde. Hijzelf

kreeg in Dubai een bronzen medaille voor de beste rating prestatie én een zilveren medaille voor zijn prestatie aan het vierde bord en in Novi Sad kreeg hij een zilveren medaille voor de beste rating prestatie én een zilveren medaille voor de beste prestatie aan het eerste reserve bord.

Murray Chandler (Engeland; 2565) – Rafael Vaganian (USSR; 2600), Dubai Olympiad, 21-11-1986.

1.e4 e6 2.d4 d5 3.Pc3 Lb4 4.e5 b6 5.a3 Lf8 6.Pf3 Dd7 7.Lb5 c6 8.La4 La6 9.Pe2 h5 10.0–0 Ph6 11.Te1 Le7 12.c3 g6 13.Pf4 Pf5 14.Ph3 Lb5 15.Lc2 c5 16.Lg5 Pc6 17.Lf6 Lxf6 18.exf6 Dd8 19.dxc5 bxc5 20.Pf4 Dxf6 21.Dxd5 Tc8 22.Dxc5 a6 23.a4 Pce7 24.Pd5 Zie diagram. 1–0

Bij de dames viel mij de naam van Helen Milligan (1962-heden) op. Zij is een Schotse astrofysicus. Jarenlang representeerde zij haar geboorteland op schaakolympiades, daarna switchte ze naar Nieuw-Zeeland en kwam zij tussen 2008 en 2014 voor haar nieuwe land uit. Samen met Murray Chandler schreef ze het boek *Chess for children* (2013).

Dat het leven van een veelbelovend schaker in Nieuw-Zeeland niet over rozen gaat blijkt uit het verhaal van Puchen Wang (1990; Elo 2455; IM). In 2007 deed hij nog mee aan het Euwe Stimulus Tournament in Arnhem, waar hij derde werd achter Amon Simutowe uit Zambia en Dibyendu Barua uit India, maar in 2016 stopte hij met schaken. Sowieso lijkt de toekomst van het schaken op Nieuw-Zeeland een Chinees tintje te krijgen. Van de bevolking is een twintigste van Chinese afkomst maar van de top vijftien schakers van het land geldt dat voor een derde.

Als we de balans opmaken zien we dat er twee sterke schakers naar Nieuw-Zeeland emigreerden, IM Ortvín Sarapu en WFM Helen Milligan, en dat er twee nog sterkere schakers uit Nieuw-Zeeland vertrokken, IM Robert Wade en GM Murray Chandler. Nieuw-Zeeland moet het op dit moment van enkele IM's en FM's hebben. Dit biedt dus volop kansen voor Nederlandse GMs en IMs die weg willen uit de anonimiteit. Ik weet niet zeker of een schaaktitel plus hoge Elo rating voldoende is voor het verkrijgen van een Residence Permit maar ik verwacht van wel. Dat een sterke Nederlandse schaker toegevoegde waarde heeft voor Nieuw-Zeeland is evident. Het strekt echter tot aanbeveling als je naast je schaaktitel ervaring met een ander beroep aan kunt tonen. Voor de volledigheid merk ik nog op dat de reizen naar de schaakolympiades voor eigen rekening komen dus houd daar rekening mee.

In de film *Dark Horse* (2014) van James Napier Robertson speelt het schaakspel een grote rol. De film gaat over een Maori schaakteam onder leiding van Genesis Potini (1963-2011) die in de film gespeeld wordt door Cliff Curtis. Een beroemde voorganger van deze film die zich eveneens afspeelt in de wereld van de Maori's is *Once were warriors* (1994) van Lee Tamahori.

Een bijzondere Maori traditie is de haka. Deze dans wordt gewoonlijk uitgevoerd als twee groepen elkaar ontmoeten. Een oorlogsversie van de haka wordt door het All Blacks rugbyteam van Nieuw Zeeland gebruikt om tegenstanders te intimideren. Misschien is het een idee voor onze Zeeuwse schaakteams om voortaan voor een wedstrijd een haka uit te voeren.